

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Шевчук Н. О.

3 курс, Педагогічний факультет

Ілійчук Л.В., к.п.н., доцент

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

м. Івано-Франківськ, Україна

У статті дається визначення понять «інтерактивний», «інтерактивне навчання», «інтерактивні технології навчання». З'ясовуються характерні особливості інтерактивного навчання, розкриваються переваги його застосування в умовах початкової школи. Здійснюється класифікація інтерактивних технологій навчання, обґрунтовується можливість їх використання в освітньому просторі школи I ступеня. Розкриваються вимоги до структури уроку, особливості його проведення із застосуванням інтерактивних методів навчання, наголошується на необхідності їх використання задля підвищення ефективності навчально-виховного процесу початкової школи.

Ключові слова: інтерактивне навчання, інтерактивні технології навчання, інтерактивні методи навчання, освітній процес, початкова школа.

FEATURES INTERACTIVE TEACHING METHODS IN TERMS OF PRIMARY SCHOOL

Shevchuk N.O.

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Ivano-Frankivsk, Ukraine

The article provides a definition of «interactive», «interactive learning», «interactive learning technologies». Author analyzed the characteristics of interactive learning preferences revealed its use in primary school. Implemented the classification of interactive learning technologies, substantiates the possibility of their use in the educational environment of the primary school. Disclosed requirements for the structure of the lesson, especially his use of interactive methods of learning, emphasizes the need to use them to improve the efficiency of the educational process

of primary school.

Key words: interactive learning, interactive learning technologies, interactive teaching methods, educational process, primary school.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в сучасному українському суспільстві зумовлюють новий науково-методичний підхід до організації навчально-виховного процесу, який має бути спрямований на формування наукового світогляду особистості, виховання активної життєвої позиції, формування здатності орієнтуватися в потоці інформації, самостійно поповнювати свої знання, виявляти творчість у розв'язанні завдань. Якість сучасної освіти, тобто відповідність до вимог суспільства, визначається не стільки тим, що дитина знає і чого вона навчилася в школі, скільки здібностями і вміннями здобувати нові знання та використовувати їх у нових умовах.

Сьогодні навчально-виховний процес у школі повинен будуватися відповідно до потреб особистості, її індивідуальних можливостей, самостійності і творчої активності. Ці зміни неможливі без застосування інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій, вільному обміну думками, авансуванні успіху. З позицій сьогодення завдання вчителя – не підносити готові знання дітям, а створити мотивацію і сформувати комплекс умінь вчити самого себе, що в кінцевому підсумку приведе до цілепокладання, автономізації пізнавальної діяльності, особистісного становлення дитини [1, с.41].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання інтерактивних технологій навчання досліджують І.Абрамова, А.Гін, В.Давидова, Т.Добриніна, О.Дусавицький, С.Жила, Г.Коберник, О.Комар, Т.Кравченко, В.Лозова, А.Мартинець, Л.Новіков, А.Панченков, Л.Пироженко, О.Пометун, Г.Селевко, О.Січкарук, М.Скрипник, А.Смолкін, Н.Суворов та ін. Без уваги не залишилися і напрацювання Ш.Амонашвілі, С.Лисенкової, В.Сухомлинського, які на практиці розробили й застосували елементи ефективного навчання, котре згодом отримало назву інтерактивного навчання.

Метою статті є виявити і обґрунтувати зміст та особливості використання інтерактивних методів навчання в умовах початкової школи.

Виклад основного матеріалу. У сучасному соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток дитини, значною мірою залежить від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах і психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання. Слово «інтерактив» походить із англійської мови «interact». («inter» – «взаємний», «act» – діяти). Інтерактивність у навчанні пояснюється як здатність до взаємодії, знаходження у режимі бесіди, діалогу, дії. Відповідно, у дослівному розумінні інтерактивним може бути названий метод, у якому той, хто навчається, є учасником, який щось здійснює: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто не виступає тільки слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається, власне створюючи це [3, с.19].

Інтерактивне навчання являє собою діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя і учня. Воно є специфічною формою організації діяльності, яка має на меті створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Суть інтерактивного навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Відбувається колективне, групове, індивідуальне навчання, навчання у співпраці, у процесі якого учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими дітьми, критично мислити, приймати обґрунтовані рішення [2, с.9].

Кожній дитині, що вступає в цей складний і суперечливий світ, необхідні певні навички мислення і якості особистості. Уміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, вирішувати проблему, здатність до самовдосконалення та вміння дати адекватну самооцінку, бути відповідальним, самостійним, вміти творити і співпрацювати – ось з чим дитині необхідно увійти в цей світ. Цьому можуть сприяти інтерактивні технології навчання. Вони дають можливість для кожної дитини створити ситуацію успіху, постійно виділяти кожне, хоч і

найменше, досягнення учня, особливо підкреслюючи, що це результат його праці (самостійної або колективної) [4, с.39].

Уперше в науковій літературі класифікацію інтерактивних технологій навчання подають О.Пометун і Л.Пироженко, визначаючи в ній чотири групи:

1. Інтерактивні технології кооперативного навчання: робота в парах («один проти одного», «один-вдвох-всі разом»); ротаційні (змінювані) трійки; «два-чотири-всі разом»; «карусель»; робота в малих групах («діалог», «синтез думок», «спільний проект», «пошук інформації», «коло ідей»); «акваріум».

2. Інтерактивні технології колективно-групового навчання: обговорення проблеми в загальному колі; «мікрофон»; «незакінчені речення»; «мозковий штурм»; «навчаючи – учусь» («кожен учить кожного», «броунівський рух»); «ажурна пилка»; аналіз ситуації; вирішення проблем; «дерево рішень».

3. Технології ситуативного моделювання: симуляції або імітаційні ігри; спрощене судове слухання; громадські слухання; розігрування ситуацій за ролями («рольова гра», «програвання сценки», «драматизація»).

4. Технології опрацювання дискусійних питань: «метод ПРЕС»; «займи позицію»; «зміни позицію»; «неперервна шкала думок»; дискусія; дискусія в стилі телевізійного ток-шоу; оцінювальна дискусія; дебати [3].

Говорячи про інтерактивні технології навчання та методику їх використання у початковій школі, слід пам'ятати, що діти вчаться ефективно, коли: мають мотивацію до навчання; перебувають у приязному комфортному середовищі; використовуються методи, що відповідають різним стилям і способам навчання; досягають успіхів; мають можливість випробовувати нові знання на практиці й використати отриману інформацію; залучаються до процесу навчання; мають достатньо часу для засвоєння нових знань і вмінь; можуть використати здобуті знання та вміння на практиці [2, с.112].

Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури уроку, яка складається з п'яти етапів: мотивація; оголошення, подання теми та очікуваних навчальних результатів; актуалізація знань, надання необхідної інформації; інтерактивна вправа (центральна частина

заняття); рефлексія (підбиття підсумків), оцінювання результатів уроку. На кожному із означених етапів доцільним є використання інтерактивних методів навчання, серед яких: «Вилучи зайве», «Криголам», «Банани», «Мікрофон», «Задом наперед», «Скринька скарг», «Роз'єднай слова», «Дешифрувальник», «Морський бій», «Загадкові будиночки», «Мікрофон», «Карусель», «Кути», «Кубування», «Системний оператор», «Ажурна пилка», «Читання з передбаченням», «Пошуки людського скарбу», «Пішохідний тур», «Добре – погано», «Навчаючи – вчуся», «Незакінчені речення», «Інтерв'ю», «Абетковий суп», «Від А до Я», «Виграш у лотереї», «Тестування», «Крісло автора» [5, с.4].

Висновки. Отже, інтерактивні методи навчання дають змогу створювати навчальне середовище, у якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це надає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення, критичне мислення, виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості. При цьому навчально-виховний процес організовується таким чином, щоб діти шукали зв'язки між новими та вже отриманими знаннями, приймали альтернативні рішення, мали змогу робити «відкриття», формували власні ідеї та думки, навчалися співробітництву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Н.П.Наволокова. – Х. : Вид.група «Основа», 2009. – 176 с.
2. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І.Пометун. – К., 2007. – 142 с.
3. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192с.
4. Стребна О.В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / О.В.Стебна, А.О.Соценко. – Х. : Вид. група «Основа», 2005. – 176 с.
5. Ющенко І.В. Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках в початкових класах / І.В.Ющенко // Початкове навчання та виховання. – 2010.– № 2. – С. 2-7.